

Zeitschrift: Romanica Raetica
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 13 (1998)

Artikel: Historia, lungatg e cultura
Autor: Maissen, Alfons
Kapitel: 23: Dr. Adolf Ribl : Directur dils programs romontschs
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-858963>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 18.03.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

23. Dr. Adolf Ribl

Directur dils programs romontschs

Dapi 25 onns ha dr. Adolf Ribl priu gronda art e part al svilup dils programs e dell'organisaziun de Radio Romontsch. All'entschatta dil moviment svizzer de radiofonia esistevan negins programs romontschs. Plaun a plaun, avon treis decennis, entran sporadicas e scarsas emissiuns romontschas, plitost sco curiosum che cun aspects permanents. Beingleiti crescha denton la simpatia per il plaid, per la cultura e per la canzun romontscha. Buca pauc a quest success ha bein era il moviment: *Acceptaziun dil romontsch sco quart lungatg nazional* giu. Dr. *Jakob Job*, da lezzas uras directur dil Studio de Turitg, ed incantaus de tiara e lungatg retoromontsch, veva gia concediu el Radio svizzer d'atgna iniziativa dretg d'albiert a nossas vallas reticas. El prevesa gia ina grondiusa pusseivladad de promover egl avegnir entras il Radio svizzer nossa viarva da biars

emblidada ed en biars loghens periclitada. Mo senza agid e sustegn intelligent e prudent era il plan de directur Job buca de realisar. El anfla il dretg um ella persuna de dr. *Adolf Ribi* ch'era preparaus en tuts graus per questa impurtonta incumbensa. Ei tuccava en emprema lingia de sviluppar las entschattas fatgas, de crear novs programs, de progressar e meglierar las emissiuns silla basa tschentada da principi entras directur Jakob Job.

Dr. Adolf Ribi ei oriunds della Turgovia, denton naschius a Cuera, e frequentau las scolas primaras ed il gimnasi della scola cantonala de nossa capitala grischuna. Dr. Ribi ei perquei adina vegnius concideraus dad amitgs ed enconuschents per in veritabel Grischun. Affonza, intensiv contuorn, scolaziun e formaziun spirtala impregneschan e tempran profundamein in carstgaun aviarts per las bellezias della natira, per igl art e la scienza. Questa menziun vala en gronda moda per dr. Adolf Ribi. En oreifer possess de siu bi lungatg dialectal de Cuera, cun duns specials per lungatgs, sedecida il giuven Ribi per il studi linguistic all'Universitad de Genevra ed a quella de Turitg, sededichescha cun entusiassem al studi germanistic, als lungatgs ed allas litteraturas neolatinas. Speciala menziun descha a sia dominonza e capientscha per ils dialects svizzers, als quals el ha surviu, ed adina sespruaus de promover, mantennend els en lur oriunda purezia. En quei senn stuevan senz'au-ter era ils divers idioms romontschs, lungatgs minurs, interessar dr. Ribi zun fetg. Gia avon sia lavur specificamein romontscha era el staus en contact cun dr. Job ed il Radio de Turitg, quei en divers roms specials. Duront questas lavurs era il directur vegnius pertscharts de ses stretgs ed amicabels contacts cul Grischun, cun ses lungatgs e sia cultura.

Igl εμπрем d'october 1943 ei dr. Adolf Ribi entaus en survetsch dil Studio de Turitg ed ha lu beingleiti, sper autras incumbensas surpriu la direcziun dellas emissiuns retoromontschas. En questa cuorta undrientscha eis ei secapescha buca pusseivel de menzionar en detagl l'immensa lavur prestada da dr. Ribi en favur dil Radio, dil lungatg e della cultura romontscha. Cons de ses impuls, cussegls ed iniziativas ein el decuors dils 25 onns sgulai viasi da Turitg en nossas cuntradas romon-

tschas per prender leu fuorma concreta en planisaziuns, en bein tschentai e bein fundai manuscrets che lubevan silsuentar las realisaziuns, emissiuns de vaglia cun cuntegn vigurus sco era talas de tempra legreivla e hilarica.

Nundumbreivlas ein stadas las sentupadas de nus intermediaders cun dr. Ribì persuls, mo era en cuminonza de sias equipas tecnicas de recepziun. Tut las valladas romontschas ein se-profitadas de questas acziuns. Paucs de nos vitgs che dr. Ribì vess buca giu la premura de visitar ina gada u l'auter en connex cun ses programs. Ils emprems onns de sia activitad, lavurond cun mieds tecnics meins perfeczionai, vegneva la gronda part dils programs recepìus el Studio de Turitg. Singuls plidaders, gruppas folcloras, giugadurs, plevons, politics e nos chors, tut mava, savens cun grond plascher, el grond marcau vischin della Limmat. Suentar la lavur vevan ins mai de bandunar las vastas localitads senza in cordial engraziament e plaids d'encurashament per ulteriura lavur. Savens astgava il hosp giu dalla muntogna grischuna, accompignaus da dr. Ribì, dar in clom al directur Jakob Job.

Ellas commissiuns de programs, en nundumbreivlas sesidas parzialas cun auturs e collaboraturs, fuva dr. Ribì la persuna centrala, che deva minuziusamein plaid e fatg sur dils programs vargai, relatava alla raspada sur ils plans novs e las initiatives previdas ensemen culs intermediaders dellas differentas valladas. El era bein fundaus en sias propostas, risguardava denton era ideas ed impuls davart singuls representants de valladas, envidai a sesidas de programs.

Frequents e liungs viadis neuasi da Turitg, savens ensemen cun las equipas tecnicas de recepziun, ein bein savens stai accompignai da strapazs. Mo questas cuorsas han adina legrau dr. Ribì. Il contact cun siu Cuera, cun tons amitgs romontschs, sribents, poets e collaboraturs, ein adina stai per el ina fontauna de legria e de nova forza per siu grev uffeci. Sia moda suverana, nunpartischonta, alzava el sur las partidas, sur la caussa e la persuna singula, sur dialects e preferenzas subjectivas. Quella tenuta ha augmentau ad in augmentar sia posiziun e sia autoritad. En tuttas situaziuns ha el capìu meisterilmeìn de mantener igl equiliber en tuts viriveris, de garantir pasch e pe-

rinadad. En tuts quests 25 onns ein mai curdai plaids malplaz-zai ed offendants, schegie che dr. Ribi scheva buca stgisar, fuva tuttavia buca promts d'acceptar programs buca bein preparai. Las cunvegnientschas de lavur e las datas ed il liug de recepziun han mai ballistrau.

Mo sper ils viadis cun lur travaglias durent liungas seradas astgein nus buca emblidar sia lavur prestada mintgamai els differents studios a Turitg, endrizzond cun ils tecnicos, e formond il reh material recaltgaus en tiara romontscha per las differentas emissiuns transmessedas mintgamai da Turitg. Dis en e dis ora vid lavurs minuziusas e de pazienza! Beinenqual sospir vegnan muncaments de material davart plidaders ni caschunai dalla tecnica, pér engartai il davos mument el studio, ad haver caschunau, tochen che las differentas emissiuns eran fermadas e perfetgas sin pindella. Suentar tals dis de lavur spinusa, muntavan viadis tochen sisum la Surselva, viaden ella Lumnezia, ella Foppa, el Plaun, en Tumliasca, Schons, Val d'Alvra e Gelgia, en Engiadina'aulta e bassa, ella Val Müstair ina nova revelaziun. Aschia ha dr. Ribi empriu d'enconuscher buca mo autoritads politicas e dignitads ecclesiasticas, mobein era adina puspei novs representants e novas gruppas dil sempel pievel romontsch.

Dr. Adolf Ribi ha adina puspei encuretga ed era anflau, ensemen culla direcziun e suprastonts, novas pusseivladads d'augmentaziun de nos programs romontschs. Da l'autra vart era el realists e prudents avunda de buca sfurzar la producziun, enconuschend las pusseivladads d'in pign pievel muntagnard de lungatg e cultura periclitada. Sper las emissiuns de serada meinsila ei l'introducziun dellas uras jamnilas d'affons stada de gronda muntada. Era ils priedis ded omisduas confessiuns stavan sut sia egida. E sias stentas da questas varts ein stadas ordvart fritgeivlas e legreivlas.

Dapi 1954 fuva finalmein l'idea d'in Radioscola Romontsch sereghegliada. Era en quest sector purmein scolastic ei dr. Ribi sedistinguius, promovend la greva entschatta, suenter il consentiment principal d'introducziun davart directur Job. Nun-emblideivlas astgein nus numnar las bialas sesidas de Radioscola en sia preschientscha. Quei intschess de lavur purscheva

pli gronda concentraziun d'intents, demai ils differents commembers della commissiun tuts responsabels per scadina emissiun, seigi quella d'ina regiun u d'in'otra. En quest ravugl ha nies cau dils programs romontschs prestau gronda lavur en fatgs e cussegls, coordinond era las lavurs e las realisaziuns. Enteifer quest'occupaziun dev'ei strusch enzacu de sestrer, mai nuncapientschas buca sligiablas enteifer cuort temps. Ei mava per la lavur, per undreivlas sligiazziuns e gesta repartiziun dellas incumbensas, buca per supremazias ed autras cuntrariadads tgunsch pusseivlas en ravugls culturalis.

En tut ils onns de lavur per il Radio Romontsch ha dr. Adolf Ribi mai encuretg sia atgna persuna. Cun sia autoritad ed enorma savida generala e speciala, astgav'el riscar de star beinduras ella retratgadat d'in ver mussader ed enviader. Cun sia premura exemplarica lev'el gidar e buca supprimer, direger e buca perreger, levgiar la lavur, entruidar cun schanetg, maniera ed adatg. El veva empriu gia da giuven d'apprezier las qualitads dils Grischuns e Romontschs. El ha denton era capiu ils motivs della sensibilitad e sensibladad d'in pievel muntagnard, d'in pievel combattend continuadamein per sia ierta culturala. La complicatezia della situaziun linguistica e confessionala e schizun politica giogan era ellas manifestaziuns dil Radio ina pulita rolla. Dr. Ribi era responsabels per igl entir intschess romontsch. Quei era buca ina leva incumbensa. Mo auncallura ha ei mai dau incaps, ni cun l'organisaziun ni ellas relaziuns cun collaboraturs ed intermediaders.

Dapi Daniev 1968 ha la Cuminonza Radio Romontsch surpriu la cura e la responsabladad dellas emissiuns romontschas. Dr. Adolf Ribi schegie emeritaus, ei segidaus ils davos temps a surventscher las difficultads de midada de patrun e della reorganisaziun. El vegn era egl avegnir a star fideivels al Radio, cunzun a far part vinavon alla Commissiun Radioscola, in fatg de zun gronda muntada. Ei fa plascher che siu pensum de lavur ei buca sminuius da num. La lavur mantegn igl um e la sanadad! Da tuttas varts fan ins diever de sia gronda savida, de sias vastas enconuschientschas ed experienzas.

Nus savein bein avunda che dr. Adolf Ribi spetga negin laud ed engraziament per sia lavur prestada. Siu giavisch fuss plitost

d'astgar engraziar a tuts ses fideivels amitgs. Mo la gronda roscha de nums de collaboraturs, poets, scribents e suprastonts della tiara romontscha cun ils qual el ha giu bials contacts, vegnan a seregurdar en engrazieivladad della beinvuglientscha nunballuconta retscharta da dr. Ribi ils davos 25 onns. Ses merets acquistai ein vasts e gronds. Sia gronda lavur e fideivladad vegnan a restar nunemblideivlas el pievel romontsch. Dr. Adolf Ribi vegn era per adina a restar stretgamein ligiaus cun la historia ed il svilup dil Radio Romontsch!